

Dzimumu līdztiesības komitejas 48. sēde

PROTOKOLS Nr. 20

Rīgā, *MS Teams* platformā plkst. 14.00

2025. gada 26.jūnijā

Sēdi vada:

Ingus Alliks, Labklājības ministrijas (turpmāk – LM) valsts sekretārs, Dzimumu līdztiesības komitejas (turpmāk - Komiteja) vadītājs

Sēdē piedalās:

Agnese Gaile, Labklājības ministrijas Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta vadošā eksperte, Dzimumu līdztiesības komitejas vadītāja vietniece

Anete Ilves, Tiesībsarga biroja Diskriminācijas novēršanas nodaļas vadītāja

Anna Elīza Lazdiņa, Ārlietu ministrijas Starptautisko organizāciju un cilvēktiesību departamenta Cilvēktiesību nodaļas trešā sekretāre

Beata Jonite, Biedrības “Centrs MARTA” politikas koordinatore

Dagnija Butāne, Veselības ministrijas Pārnozaru politikas nodaļas vecākā eksperte

Daiga Ivsiņa, Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta vecākā eksperte

Daina Mežecka, Ziemeļvalstu Ministru padomes biroja Latvijā padomniece

Ērika Todjēre, Valsts pārvaldes politikas departamenta Cilvēkresursu politikas nodaļas vadītāja

Laura Kornete, Valsts Kancelejas Cilvēkresursu politikas nodaļas konsultante

Inete Ielīte, biedrības “Latvijas Bērnu forums” valdes priekšsēdētāja

Linda Romele (aizvieto Līgu Bāriņu, arodbiedrības “Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība” biedri, Latvijas Veselības un sociālās aprūpes darbinieku arodbiedrības priekšsēdētāja vietniece), arodbiedrības “Latvijas Brīvo arodbiedrību savienība” eksperte izglītības, nodarbinātības un sociālajos jautājumos

Pēteris Leiškalns, biedrības “Latvijas Darba devēju konfederācija” sociālās drošības eksperts

Irēna Putane, Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta vecākā eksperte

Viktorija Tkačenko, Izglītības un zinātnes ministrijas Politikas iniciatīvu un attīstības departamenta projekta koordinatore

Kitija Eglīte, Satiksmes ministrijas Attīstības un finanšu plānošanas departamenta Stratēģiskās plānošanas un finanšu nodaļas vecākā referente

Kristīne Pakārkle, Tiesībsarga biroja Pilsonisko un politisko tiesību nodaļas juridiskā padomniece

Jānis Šnakšis, Zemkopības ministrijas Starptautisko lietu un stratēģijas analīzes nodaļas vadītājs

Žanete Zvaigzne, Finanšu ministrijas Budžeta politikas attīstības departamenta Budžeta metodoloģijas nodaļas vadītāja vietniece

Uzaicinātie dalībnieki:

Diāna Jakaite, LM Valsts sekretāra vietniece

Sanita Vasiļeva, LM Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta direktore

Zane Pūpola, Labklājības ministrijas Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta vecākā eksperte

Sēdē nepiedalās:

Inga Akmentiņa-Smildziņa, organizācijas “Fonds mammām un Tētiem” vadītāja

Anfisa Aleksejeva, Latvijas Jaunatnes padomes pārstāve

Laura Boltāne, Veselības ministrijas Veselības ministrijas Pārnozaru politikas nodaļas vadītāja

Elita Kresse, biedrības “Latvijas Pašvaldību savienība” padomniece ārējo sakaru jautājumos

Linda Naudiša, Kultūras ministrijas Sabiedrības integrācijas departamenta Sabiedrības integrācijas un pilsoniskās sabiedrības attīstības nodaļas vecākā referente

Ronalds Petrovskis, Iekšlietu ministrijas Nozares politikas departamenta vecākais referents

Alise Dimante, Latvijas pārstāvja starptautiskajās cilvēktiesību institūcijās biroja juriste

Edīte Kalniņa, biedrības “Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls”

valdes līdzpriekšsēdētāja

Eva Selga, Latvijas personāla vadīšanas asociācijas valdes priekšsēdētāja

Gatis Zamurs, biedrības “Tēvi” pārstāvis

Māra Maija Vēbere, Aizsardzības ministrijas Aizsardzības plānošanas un analīzes departamenta, Struktūras un militārā personāla attīstības plānošanas nodaļas vecākā referente

Sēdi protokolē:

Zane Pūpola, Labklājības ministrijas Sociālās politikas plānošanas un attīstības departamenta vecākā eksperte

1. Darba kārtības apspriešana.

I. Alliks iepazīstina ar sēdes darba kārtību un jautā, vai Komitejas locekļiem ir kādi papildinājumi piedāvātajai darba kārtībai, piebilst, ka ir pie 3.darba kārtības punkta “Citi jautājumi” būs informācija no LM. Citi priekšlikumi par darba kārtības papildināšanu vai maiņu netiek saņemti, tādēļ Komitejas vadītājs aicina uzsākt Dzimumu līdztiesības komitejas sēdi.

Vienojas: apstiprināt darba kārtību.

2. Plāna sieviešu un vīriešu vienlīdzīgu tiesību un iespēju veicināšanai 2024-2027. gada īstenošanas progress.

Komitejas vadītājs aicina LM pārstāvi A. Gaili informēt par Plāna īstenošanas progresu 2024. gadā. A. Gaile informē, ka Plānā iekļautajās darbībās lielākais progress gaidāms šī gada otrā pusē, bet līdz šim vairāku Plāna pasākumu īstenošanai ir paveikti sagatavošanās darbi (piemēram, iepirkumu dokumentācija). LM tiešā atbildībā ir vairāku Eiropas Savienības direktīvu prasību pārņemšana nacionālajos tiesību aktos, bet Plāna kontekstā ir jāmin divas - Direktīva par darba samaksas pārredzamību un Direktīva par dzimumu līdzsvara uzlabošanu biržā kotētu uzņēmumu direktoru vidū. Īstenoti vairāki pasākumi darba devēju iesaistei un izglītošanai par diskriminācijas novēršanu, savukārt izglītības jomā ir īstenoti vairāki pasākumi lasītprasmes veicināšanā zēniem, higiēnas preču nodrošināšanā skolās un meiteņu līderības prasmju stiprināšanā. Veiktas dažādas izglītojošas aktivitātes, lai mazinātu sabiedrībā valdošos stereotipus un veicinātu izpratni par dzimumu līdztiesību, īpaši pievēršoties jauniešiem un sadarbībai ar NVO.

Komitejas vadītājs pateicas A. Gailei par ziņojumu un aicina komitejas locekļus izteikt komentārus vai uzdot jautājumus.

I. Ielīte papildina A. Gailē teikto saistībā ar higiēnas preču nodrošināšanu izglītības iestādēs, kas ir īstenota pilotprojekta ietvaros sadarbībā ar pašvaldībām (piemēram, Aizkraukles novadā un Balvu novadā), par ko Latvijas Sieviešu nevalstisko organizāciju sadarbības tīkls un komunikācijas aģentūra Ogilvy PR saņēmusi divas starptautiskas balvas, tiek turpināts, uzrunājot augstākās izglītības iestādes un uzņēmumus. Tāpat I. Ielīte informē par plāniem šīs uzsāktās sadarbības turpināt, it īpaši meiteņu veselības izglītības jautājumos sadarbībā ar Jelgavas valstspilsētu, Gulbenes un citām pašvaldībām un sabiedriskajām organizācijām, veicinot veselības izglītības pieejamību meitenēm Latvijā. Tiek arī strādāts pie Eiropas Pilsoņu iniciatīvas, balstoties uz Slovēnijas nevalstisko organizāciju veiksmīgo Eiropas Pilsoņu iniciatīvu par abortu pieejamību visā ES.

P. Leiškalns jautā vai ir kāds risinājums rasts, pārskatot bērna kopšanas pabalstu vecākiem situācijās, kad abi vecāki ir nodarbināti daļējā slodzē. I. Alliks informē, ka nav šobrīd indikāciju, ka tiks veiktas kādas izmaiņas. Paredzēts, ka esošais regulējums tiek pagarināts un par tālākajiem risinājumiem vēl tiks diskutēts.

Vienojas: sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

3. 2024.gada valsts pārvaldes nodarbināto iesaistīšanās aptauja un tās rezultāti dzimumu līdztiesības kontekstā.

Komitejas vadītājs aicina Valsts kancelejas Cilvēkresursu politikas departamenta vadītāju Ē. Todjēri sniegt informāciju par valsts pārvaldes nodarbināto iesaistīšanās aptaujas rezultātiem. Ē. Todjēre īsi prezentē aptaujas kopējo tvērumu un vispārīgos mērķus. Aptauja paredzēta, lai dotu ieskatu valsts pārvaldē nodarbināto kopējā labbūtībā un attieksmē, Latvijas rezultāti ir pozitīvi tādās jomās kā inovāciju kultūra, vispārējs entuziasms un apziņa, ka darbs ir vērtīgs, mazāk pozitīvi ir izdegšanas rādītāji, kas ar katru aptauju pasliktinās, kā arī vispārīgi salīdzinoši zemi iesaistes un lojalitātes rādītāji. Dzimumu atšķirības parādās atsevišķos jautājumos – kopējais sieviešu īpatsvars valsts pārvaldē ir krietni lielāks par vīriešu, lai gan augstākā līmeņa

vadībā šī atšķirība ir mazāka, tāpat lielāks skaits vīriešu neieteiktu savu iestādi kā labu darbavietu un neizjūt lepnumu strādāt valsts iestādē. Kopumā valsts pārvaldes tēls pašu nodarbināto acīs ir nosacīti negatīvs. Aptaujas rezultāti un secinājumi pieejami MK mājaslapā jebkuram interesentam.

Komitejas vadītājs pateicas Ē. Todjerei par ziņojumu un aicina izteikt komentārus vai uzdot jautājumus.

S. Vasiļjeva jautā, vai aptaujas rezultātos bija kaut kas pārsteidzošs vai negaidīts, un vai ir kādi konkrēti ieteikumi turpmākām rīcībām. Ē. Todjere secina, ka pārsteidzošākais ir bijis lojalitātes un iesaistes rādītāju kritums salīdzinot ar iepriekšējo aptauju, kā arī sāk veidoties bažas par augstajiem izdegšanas rādītājiem. Iesaka šim jautājumam vairāk pievērst uzmanību, lai nezaudētu darbiniekus, jo acīmredzot līdz šim esam pārāk nevērīgi izturējušies. Nākotnē VK plāno fokusēties uz valsts pārvaldes tēla uzlabošanu veicinot darbiniekos piederības sajūtu valsts pārvaldei, kā arī cenšoties mainīt priekšstatu par valsts pārvaldi plašākā sabiedrībā. Tāpat jāpievērš uzmanība izaugsmes iespējām un karjeras mobilitātei, lai darbs būtu jauniem speciālistiem interesants un esošie speciālisti vēlētos palikt.

A. Ilves jautā, vai ir kādas konkrētas idejas valsts iestāžu reputācijas uzlabošanai. Ē. Todjere atklāj, ka tiek plānota kampaņa šī gada septembrī, ar mērķi parādīt valsts pārvaldes cilvēcīgo pusi, dažādību, iespējas, fokusējoties uz pozitīvajām lietām. Atzīmē, ka kampaņa nav piemērots vārds, jo šīm aktivitātēm jābūt ilgtermiņa, un tiks iesaistītas visas valsts pārvaldes iestādes. Pateicas A. Ilves par palīdzību aptaujas jautājumu definēšanā, A. Ilves piebilst, ka vēl viena joma, kurā nepieciešami uzlabojumi, ir ministriju komunikācija un jautā, vai ir plānota saruna ar atbildīgajiem cilvēkiem ministrijās. Ē. Todjere skaidro, ka šis ir viens no jautājumiem, lai iesaistītu ne tikai ministrijas, bet arī citas iestādes.

Komitejas vadītājs pateicas par komentāriem, jautājumiem un informāciju un aicina visus valsts pārvaldē strādājošos piedalīties nākamajā aptaujā, lai būtu precīzāka informācija.

Vienojas: sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

4. Citi jautājumi.

Komitejas vadītājs dod vārdu A. Gailei, lai sniegtu informāciju par dažām aktualitātēm. A. Gaile informē par Eiropas Komisijas izsludināto publisko apspriešanu Dzimumu līdztiesības stratēģijai 2026. – 2030. gadam, aicinot institūciju un organizāciju pārstāvjus piedalīties un paust viedokli. Saite uz publiskās apriešanas vietni tiks nosūtīta pēc sēdes. Norāda, ka stratēģijā noteikti būs jau zināmas lietas, ņemot vērā, ka no pašreiz spēkā esošās stratēģijas visas rīcības nav izpildītas, bet nepieciešams piedalīties, lai dati par Latviju būtu pēc iespējas precīzāki. A. Gaile informē arī, ka šī gada 8.martā Eiropas Komisija ir nākusi klajā ar Sieviešu tiesību ceļvedi, ar ko kopā publicēta arī deklarācija, kurā uzsvērti astoņi ilgtermiņa politikas mērķi – brīvība no vardarbības, kas saistīta ar dzimumu, augsti veselības aprūpes standarti, vienlīdzīga darba samaksa, darba un privātās dzīves līdzsvars, vienlīdzīgas nodarbinātības iespējas, kvalitatīva un iekļaujoša izglītība, politiskā līdzdalība un institucionālie mehānismi, kas garantē vienlīdzīgu tiesību ievērošanu. Šie mērķi ir visaptverošs rāmis, par ko arī LM sadarbībā ar citām

institūcijām un partneriem ir sagatavojusi pozīciju, kas apstiprināta valdībā un saskaņota ar Saeimas Eiropas lietu komisiju.

Komitejas vadītājs papildinot A. Gailles teikto informē, ka pagājušajā nedēļā piedaloties Eiropas Komisijas Padomdevēju komitejā par sieviešu un vīriešu vienlīdzīgām iespējām, dalībvalstu vidū bijusi vienprātība par šī ceļveža pamatmērķiem, un sabiedriskā apspriešana var nākt tikai par labu kopīgai izpratnei. Vienlaikus uzsverot, ka lēmumiem un prioritātēm ir jāseko arī resursiem.

I.Ielīte atgādina, ka jau gatavojot pozīciju Sieviešu sadarbības tīkls uzsvēra ka pastiprināti jāpievērš uzmanība sievietēm pirmspensijas un pensijas vecumā, risinot gan sociālās vajadzības, gan veselības jautājumus, gan iespējas nodrošināt finansiāli labākas vecumdienas ar iesaistīšanos uzņēmējdarbībā un NVO. Tāpat I.Ielīte informē, ka ir izveidots ES caurspīdības reģistrs, kas dod tiesības reģistrētajām NVO piedalīties sabiedriskajās apspriedēs, aicina par šo informēt arī citas organizācijas un iestādes, jo Latvijas pārstāvniecība šajā reģistrā ir neliela.

Komitejas vadītājs dod vārdu A. Ilves. Viņa informē, ka iepriekšējā mēnesī veikta plaša sabiedrības informēšana par seksuālo uzmākšanos un jūnija sākumā bijusi arī atsevišķa lekcija par bērniem un seksuālo uzmākšanos ar ārsta psihoterapeita dalību, kas būtu ļoti noderīga gan vecākiem, gan visiem citiem, kam ir saskare ar bērniem. Divas lekcijas – viena par bērniem, otra par pieaugušajiem – pieejamas Tiesībsarga YouTube kontā, A. Ilves aicina tās noskatīties un izplatīt tālāk.

Komitejas vadītājs noslēgumā pateicas visiem par līdzšinējo darbu, un informē, ka nākamā sēde gaidāma rudenī – septembra otrajā pusē.

Visas sanāksmē sniegtās prezentācijas pēc sanāksmes būs pieejamas LM tīmekļvietnē pie [Komitejas sadaļas](#).

Vienojas: sniegto informāciju pieņemt zināšanai.

Sanāksmi slēdz plkst. 15:22

Sanāksmes vadītājs

I. Alliks.

Sanāksmes protokolētāja

Z. Pūpola

Dokuments parakstīts ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu